

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J, 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 218. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1968 No. 218. VOL. LXXV.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 22 листопада 1968

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЗАКЛИКАЄ КОНГРЕС, щоб в першу чергу дбав про водні ресурси цієї країни, щоб забезпечити цю країну проти повеней, посухи та занечищення води в ріках. Президент твердить, що нарід мусить дбати про збереження водних ресурсів, бо інакше його країна може мати таку долю, яка стрінула ті давні держави, які колись мали плодючу землю, а тепер мають на своїх територіях пустині. Президент висловив свою думку про значення води у звіті до Конґресу. Звіт виготовила Рада Водних Ресурсів, яку покликав до життя Конґрес в 1965-му році, і яку очолює секретар внутрішніх справ Стюарт Л. Юдолл. У звіті проєктується, що треба зробити, щоб зберегти водні ресурси для майбутніх поколінь при співпраці місцевих, стейтових і федеральних чинників.

НАСЕЛЕННЯ ЗСА НА 1-ГО ЖОВТНЯ Ц. Р. становило 201,750,000 осіб, як про це звітує Бюро перепису населення. В повищому числі враховано і тих всіх американців, які затруднені поза межами цієї країни, як члени збройних сил та всі урядовці в цивільних аґенціях. Число тих американців, що 1-го жовтня жили в ЗСА, виносило майже на два мільйони менше — 200,461,000. Від останнього перепису населення в 1960-му році число американського населення збільшилося на 11.8 відсотка, це значить на більше як на 21 мільйон. Число населення 1-го жовтня 1967-го року становило 199,734,000.

ОСОБИСТА ЛІКАРКА ПОКІЙНОГО ПРЕЗИДЕНТА Джана Ф. Кеннеді д-р Дженет Дж. Тревелл твердить, що покійний Президент свідомо й фаталістично прийняв на себе риск президентури, думаючи про це, що він може бути вбитий, виконуючи свій високий уряд. Майже перед самою смертю він заявляв:: „Я не хочу жити в постійному страсі. Що має статися, мусить бути". В листопаді 1960-го року вже після виборів, Кеннеді сказав до своєї лікарки, що існує якийсь закон, згідно з яким кожний американський президент, вибраний в році, число якого є подільне через 20, згинув під час виконування свого уряду. Д-р Тревелл відповіла, що Президент не повинен бути забобонний. При іншій нагоді покійний сказав, що він не мусить турбуватися перевибором на президента, бо його дружина дістала б пенсію і подбає про виховання дітей. Д-р Тревелл написала про це в статті в журналі „Мек Колл".

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ ПРОВІДНИК В ЗСА Норман Томас відзначив 84-ті роковини з дня народження і з цього приводу його відвідали журналісти та запитували про різні справи. Томас шість разів кандидував від соціялістів на президента цієї країни і ціле своє життя боровся за громадянські свободи для всіх покривджених, виступаючи проти комуністичної диктатури й насильства. В останніх виборах він підтримував Гомфрі, але не попав у розпач внаслідок перемоги Ніксона і тішиться з того, що Воллес не дістав стільки голосів, скільки можна було сподіватися. На думку Томаса ЗСА потребують провідника та вищої моралі.

У СВІТІ

ЧЕСЬКІ СТУДЕНТИ ЗАКІНЧИЛИ спокійно свій 76-годинний страйк, що був демонстрацією проти касування вольностей, започаткованих демократизацією режиму. Поліція не втручалася до того страйку й її зовсім не було біля окупованих студентами 12-ох університетських будинків у Празі та в інших містах Чехо - Словаччини. Від минулої суботи на кордонах ЧССР зупинювано й відсилано назад англійських, французьких і німецьких студентів, хоч вони мали важні візи. З-посеред західніх журналістів тільки шістьом дозволено на перебування в ЧССР у своєму службовому характері, а журналістам - туристам обмежено свободу звітування.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ 67-ОХ КОМПАРТІЙ У БУДАПЕШТІ ПОЗНАЧИЛИСЬ три групи: одна була взагалі проти визначування дати бажаного большевиками світового з'їзду комуністичних партій у Москві, друга підтримувала большевицьку вимогу, щоб такий з'їзд, що його плянували на 25 листопада ц. р., перенести на докладно визначену дату весною наступного року, третя, компромісова група, запропонувала, щоб на весну наступного року скликати ще одну підготовну конференцію для остаточного визначення дати світового збіговища комуністичних ватажків. Але Совєти перемогли: рішено скликати таке збіговище на травень 1969 р. й запросити туди також китайських і юґославських комуністів.

2.000 СТУДЕНТІВ У ЛІСБОНІ, ПОРТУГАЛІЇ, СИДІЛИ демонстраційно на ступнях університету, відмовившись взяти участь в урочистому відкритті університетського семестра. Видана з цього приводу студентська відозва закликала до „автономії, справедливости і свободи". Всупереч попереднім подібним випадкам — поліція навіть не прийшла туди і не було з нею ніякої сутички.

В АФРИКАНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ ҐАНІ АРЕШТОВАНО команданта тамошніх збройних сил, ген. М. А. Оту під закидом змови проти існуючого режиму. В лютому 1966 року переведено в Ґані державний переворот, скинувши неприявного тоді в країні диктаторського президента Кваме Нкрумаха, який від того часу живе, як емігрант, в сусідній Ґвінеї. Не відомо, чи теперішня змова мала на меті привернути владу Нкрумахові.

БРИТІЙСЬКА ПАЛАТА ГРОМАД ПРИЙНЯЛА 270 голосами проти 159 законопроєкт про реформу палати лордів. За новим законом право голосування в палаті лордів матимуть тільки лорди в першому поколінні, призначені королевою на пропозицію прем'єра міністрів, та 16 єпископів Англіканської Церкви, зате не матимуть того права лорди, що успадкували свій титул по батькові.

В ЕСПАНІЇ НАСТАВ КОНФЛІКТ між міністерством закордонних справ і штабом збройних сил на тлі американських військових баз. Міністер закордонних справ Фернандо Кастієлля схиляється в сторону невтральности Еспанії, отже проти продовжування договору з ЗСА про американські морсько - летунські бази, — зате військові кола поручають зберегти ті бази для безпеки самої Еспанії та цілої Західньої Европи. Ідуть ще торги щодо висоти суми, на яку ЗСА мали б доставити Еспанії зброю і виряд для модернізації еспанської армії.

ІЗРАЇЛЬ ПОГОДЖУЄТЬСЯ на звільнення 14 західніх кораблів, які від минулорічної червневої війни заякорені в південній частині Суеського каналу, не маючи змоги відплисти, бо Суеський канал заблькований з півночі й півдня зумисне затопленими Єгиптом кораблями й баржами.

Сенат схвалив оборонну систему проти ворожих ракет

Вашингтон. — Сенат на закритому засіданні ще 2-го жовтня схвалив більшістю 45-ох до 25-ох голосів оборонну систему проти ворожих далекосяжних ракет. З цього засідання аж тепер опублікували цензурований звіт. Сенатор Ричард Б. Рассел сказав був на цьому засіданні таке: „Якщо маємо ще раз зачинати від нових Адама і Еви, то я хотів би, щоб ними були американці, а не росіяни„ і я хотів би, щоб ці нові Адам і Ева залишилися на цім континенті, а не в Европі". Сенатор Рассел наводив арґументи в користь того, щоб схвалити $5 більйонів долярів на цю рідку сітку оборонної системи проти ворожих далекосяжних ракет, яку заплановано і яка мала б бути основою для тієї оборонної системи, яка вповні обороняла б цю країну проти совєтських ракет, і яка мала б коштувати 40 більйонів дол. або і більше. Законопроєкт про видатки на протиракетну оборону схвалено, і її вже розбудовується. Сенатор Р. Рассел сказав, що не треба шкодувати фондів на протиракетну оборону, бо як залишиться 80 мільйонів американців зі всіх 200 мільйонів, то вони зможуть відбудувати Америку. Без оборонної системи проти ворожих ракет може згинути вся країна, казав сенатор Рассел.

10 груп спеціялістів приготовляють програму для Уряду Ніксона

Маямі, Флорида. — 10 груп різних спеціялістів, вибраних із бувших урядовців, з академічного світу і з приватних бизнесів пильно працюють над тим, щоб виготовити програми для різних урядових аґенцій нововибраного президента Ричарда М. Ніксона. Пресовий секретар Ніксона Рон Ціґлер повідомив, що дві ці програми будуть передані президентові-електові ще перед першим грудня, чотири в першому тижні грудня, і ще чотири в другому тижні грудня. Ці проєкти програм будуть опубліковані. Найважнішою програмою є плян нового бюджету. Цю групу очолює директор економічних студій в Інституті Врукінгса Герберт Стейн. Жадна студійна група не займається проблемами закордонної політики, бо ця справа буде приготована іншим способом, як сказав Ціґлер. Деякі студійні групи були зорганізовані у вересні, інші аж в листопаді. Групи працюють під проводом професора економіки в Мишиґенському Університеті д-ра Пола МекКрекена. Сподіваються, що МекКрекен буде головою економічних дорадників Ніксона. Виконним директором студійних груп є Генрі Лумис із Вашинґтону, колишній директор „Голосу Америки" і колишній заступник комісара освіти.

Двом пацієнтам вдруге перещепили чужі серця

Ню Йорк. — 21-го листопада майже в тому самому часі лікарі перещепили двом пацієнтам вдруге чужі серця, бо перші перещеплені серця відмовлялися діяти. Д-р Норман Е. Шамвей в шпиталі Стенфордського Університету в Каліфорнії вийняв 56-річному пацієнтові, емеритованому пілотові Дарреллові Геммарлі, перещеплене в середу 20-го листопада серце, яке відмовлялося діяти, і перещепив йому нове чуже серце. Д-р Дентон Кулі зі шпиталю св. Луки в Гюстоні в Тексасі перещепив нове серце 47-річному Еверетові С. Томпсонові, який був його першим пацієнтом в ділянці перещеплювання серця, і який досі найдовше в ЗСА живе із чужим перещепленим серцем. Томас дістав був вперше перещеплене серце 3-го травня ц.р. Д-р Шамвей почав був перещіплювати серце впівночі, а д-р Кулі о год. 4:30 по півночі, не знаючи, що робив його колеґа д-р Шамвей. Стенфордська операція тривала 4.5 години, а гюстонська 2 години і 15 мінут. Обидва пацієнти з другими перещепленими серцями почуваються добре. Досі в цілому світі перещеплено серця 86 разів.

Громада в Елизабет відзначила Листопадові Роковини традиційним концертом і традиційною жертвенністю

Елизабет. — Місцева Українська Громада має славну традицію відзначати національні річниці, зокрема роковини Листопадового Зриву та 22-го Січня ,мистецькими концертами і жертвенністю на народні цілі. Коли мова про жертвенність, то цю славну традицію започаткував сьогодні один з найстарших і найбільш заслужених піонерів Американської України, колишній довголітній головний касир УНСоюзу і тепер почесний член його Головного Уряду Роман Слободян. Започаткував він цю традицію власним добрим прикладом, бо завжди, заки звертався за жертвенністю до громади, сам глибоко сягав у свою кишеню. Цісю „збірковою традицією", яку цього року перевів п. Михайло Хитра, попереджено й цьогорічний концерт у 50-річчя Листопадового Зриву. Концерт - академія відбулася в залі місцевого Народного Дому в неділю, 17-го листопада. Вступне слово сказав голова Українського Центрального Комітету, що в цій громаді виконує функції Відділу УККА, п. Мирон Пінковський, а святочну доповідь виголосив дир. Степан Сприньский, секретар Екзекутиви УККА. В мистецькій частині програми виступали шкільний хор парафії св. Володимира, учні Школи Українознавства, солістка О. Осередчук при акомпаніяменті на ґітарі В. Осередчука та опісля обидвоє в дуеті, вправи гуртка пластових новаків, деклямація учнів Школи Українознавства О. Олійник і М. Шевчук та, вкінці, пластова оркестра, що виконала в'язанку українських маршів, викликаючи ентузіястичні оплески приявних. Свято закінчено співом українського національного гимну „Ще не вмерла". Програму приготовили О. Мельничук, Ів. Коваль, О. Осередчук, Р. Грицак і Ю. Яцусь, шкільним хором дириґував проф. М. Демчишин, сцену декорував І. Іваник. Збірка перед концертом принесла 825.00 дол. на Народний Фонд УККА. Голова Громади, п. Пінковський, дякуючи в кінцевому слові виконавцям програми та жертводавцям, згадав зокрема про заслуги для Громади приявного на святі п. Романа Слободяна, якого приявні привітали довгими оплявзами.

Збомбардовано північну частину здемілітаризованої смуги у В'єтнамі

Сайґон. — Уперше від 30 жовтня ц. р., коли-то президент Джансон заповів припинення бомбардування Північного В'єтнаму „і всіх інших ворожих актів" — американська далекобійна артилерія обстрілювала гарматні позиції ворога, розташовані у північній частині здемілітаризованої смуги, що ділить дві частини В'єтнаму. Сталося це після того, як північно-в'єтнамська артилерія обстрілювала з названої смуги два американські стежні літаки. Ті літаки залишились в повітрі та керували артилерійським вогнем, що знищив ворожі артилерійські позиції і спричинив кілька великих вибухів на землі. Північні в'єтнамці нарікають на американські стежні лети, що відбуваються безперервно над їх територією і над здемілітаризованою смугою, але з американського боку заявлено, що ті лети не є порушенням умови, бо вони не переводять ніяких „ворожих актів". Зате американці втратили два бомбовики-джети й один гелікоптер на півдні від Данангу, при чому згинуло 8 осіб і 12 були ранені. Причини тих катастроф не подано. У минулому тижні вбито 1.838 ворожих вояків, а в попередньому тижні 1.601. По американському боці згинуло в минулому тижні 127 вояків і 1.031 було ранених. Недалеко Сайґону виявлено знову два засекречені склади зброї В'єтконґу. — На політичному відтинку без змін: в Парижі американці мають зв'язок із північними в'єтнамцями, але ділових переговорів не ведеться, бо південно-в'єтнамський уряд все ще не хоче вислати своїх делеґатів на Паризьку конференцію.

У Греції помилували засудженого на смерть змовника

Атени. — Речник грецького уряду заявив, що 30-річного Александра Панагуліса „не розстріляють". Панаґуліс був засуджений на смерть за дезерцію з війська в часі ,коли у Греції був проголошений виїнятковий стан і за підкладення бомби під авто прем'єра Ґеорґа Пападопульоса. Той атентат не вдався. Панаґуліс признався до закинених йому вчинків та не захотів зголосити просьби на помилування. Вищий суд не хотів розглянути просьби на помилування, що її зголосила тільки мати засудженого через його адвоката, та затвердив присуд смерти. Але внаслідку інтервенції численних, також заприязнених з Грецією, урядів та окремих видатних міжнародних постатей, між ними Папи Павла VI, грецький уряд перевів у цій справі окрему нараду. Покищо ще не проголошено офіційного комунікату. Панаґуліса перевезли до кацету на відданому острівці. Речник уряду поділив тих, що інтервеніювали в користь Панаґуліса, на „тих, що керувались дійсно чистими гуманітарними мотивами, і тих, які належать до категорії лівих аґітаторів".

Англійська преса різко критикує Євтушенка

Лондон. — В англійській пресі появились різкі атаки проти совєтського поета Євгенія Євтушенка у зв'язку з його кандидатурою на професора поетики в Оксфордському університеті. Це виборне становище з терміном на 5 років, з платнею тільки 760 дол. річно та обов'язком виголосити в році тільки три виклади. Кандидатуру зголошують самі студенти, а вибирають професора з-поміж кандидатів абсольвенти Оксфордського університету, що отримали були маґістерський диплом. Припускають, що на кругло 30.000 власників маґістерського титулу з Оксфордського університету голосуватимуть тільки кілька тисяч, бо всі інші ставляться до тієї справи байдуже. Євтушенко погодився кандидувати. „Дейлі Мейль" закинув Євтушенкові, що він тільки про людське око вдає лібералa й критика большевицького режиму, а насправді є його пропаґандистом. Автор тієї критики Бернард Левін порівняв Євтушенка із підстаркуватою проституткою, що білилом та іншими косметиками намагається прикрити свій вік. Інший англійський письменник, Кінґслі Еймис закинув на сторінках „Ди Ню Стейтсмен" Євтушенкові, що він приєднався до наґінки й переслідувань різних письменників большевицьким режимом, конкретно, у відношенні до засуджених в Москві письменників Андрея Сінявського і Юлія Даніела. Коли лондонський „Таймс" обороняв Євтушенка, що, мовляв, Євтушенко вислав бу депешу до Брежнєва з засудженням інвазії до Чехо-Словаччини, то в Листах до редакції того щоденника появилось заперечення того твердження та дальше оскарження проти Євтушенка, що той під час свого перебування в Італії зневажливо висловлювався про Бориса Пастернака, автора „Доктора Живаґо".

РЯТУНКОВА АКЦІЯ ВУГЛЕКОПІВ

Рятункова дружина спускає відро до копальні 700 стіп вниз, щоб рятувати вуглекопів, які внаслідок експльозії не могли вийти з копальні. В копальні в Меннінґтоні у Вест Вірджінії експльозія й пожежа відтяли вихід 99-ом вуглекопам, з яких тільки 21-му вдалося вийти наверх

В Чикаґо відбулася інтронізація Єпископа УПЦ Владики Олександра

Чикаґо (Ст. К.) — Минулої неділі, 17 листопада, тут в соборі св. Володимира відбулася під час Служби Божої врочиста інтронізація висвяченого перед двома роками Єпископа Української Православної Церкви в ЗСА, Владики Олександра. Акту інтронізації довершив Архиєпископ Владика Мстислав у співслуженні нововисвяченого Єпископа Владики Іова, вісімох священиків та дияконів. Собор був заповнений вірними православного і католицького віровизнання. Співав хор під проводом проф. Трухлого. Відповідну до нагоди проповідь виголосив Владика Мстислав. Після полудня в залі Шато Роял відбувся бенкет з участю понад 300 осіб. Виголошено багато привітань та передано багато подарунків. Від Українського Народного Союзу вітав Владику заступник головного предсідника інж. С. Куропась, у приявності всіх інших місцевих головних урядовців УНСоюзу, за виїмком недужого головного радного Тараса Шпікули. У святкуваннях взяли участь репрезентанти і члени Комітету оборони традицій Української Католицької Церкви зі своїм парохом всч. о. Джулиньским, склавши подарок в сумі 500 долярів.

Владика Олександер

Відзначатимуть 100-річчя „Просвіти" у Вінніпеґу

Вінніпеґ. — Спеціяльний Комітет для вшанування 100-річчя „Просвіти" закінчує ті святкування тижнем, який почнеться 1 грудня ц.р. відкриттям Ювілейної Бібліотеки Просвіти в місцевій Читальні „Просвіти", яка, до речі, існує від 1903 року. В п'ятницю 6 грудня в тій же Читальні „Просвіти" відбудеться Зустріч співтворців української культури, на якій головним доповідачем буде д-р Богдан Стебельський з Торонта, голова Спілки українських образотворчих мистців Канади. В суботу 7 грудня відбудеться Ювілейний бенкет „Просвіти" в Інституті „Просвіти", де головним промовцем буде о. д-р Василь Кушнір, президент КУК і СКВУ. В неділю 8 грудня, в сам день сторіччя заснування „Просвіти" у Львові, відбудеться в залі Сентенніел Голл Ювілейний Концерт, керівником якого буде Ярослав Семчишин. У програмі концерту братиме участь Галина Андреадіс з Ню Йорку, при акомпаніяменті піяністки Ліліяни Карпінки Кушнярик, виступатимуть теж хор ім. О. Кошиця під дириґентурою В. Климкова, хор СУМ під батутою о. П. Романишина, хор Юного СУМ і танковий ансамбль СУМ, відбудеться теж збірна деклямація молоді Пласту й Рідної Школи при Читальні „Просвіта". Святочну промову виголосить ред. Іван Кедрин з Ню Йорку.

Андрій Добрянський виступить у „Тавн Голі"

Ню Йорк. — У неділю 1-го грудня о 5:30 вечора відбудеться в „Тавн Гол" концерт молодого оперового співака, баса - баритона Андрія Добрянського. Без огляду на відносно коротку кар'єру, А. Добрянський вже виступав у кількох оперових компаніях та мав високі оцінки преси, в тому й „Ню Йорк Таймсу". Минулої неділі, 17 листопада, Андрій Добрянський з великим успіхом дав концерт у Торонті, акомпаніював Роман Стецура; мав також виступ перед українсько - французькою добірною публікою в Монтреалі. Через тиждень після концерту в Ню Йорку він виступить із столичною Національною Симфонічною Оркестрою у Вашинґтоні, як соліст в ораторії Генделя „Месія". Не зважаючи на часті виїзди й концерти з різномовним репертуаром, Андрій Добрянський одночасно розучує свою провідну партію в опері Антона Рудницького „Анна Ярославна", прем'єра якої відбудеться в Карнеґі Гол в Ню Йорку 24-го травня 1969 року з нагоди 75-річчя Українського Народного Союзу.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

КОНФРЕНЦІЯ - СХОДИНИ Т-ВА УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ

Ню Йорк. — Управа Т-ва Українських Інженерів, Відділ Ню Йорк, влаштовує 7 грудня о г. 7-ій вечора, в Українському Інституті Америки конференцію-сходини. З доповіддю на тему „Ефекти браку притягання в просторі" виступить заст. секретаря летунства ЗСА від дослідних справ д-р Михайло Яримович. Доповідь буде ілюстрована прозірками і фільмом, після доповіді — обговорення.

ХОР „ДНІПРО" З КОНЦЕРТОМ ДО ЧИКАҐО

Клівленд (О. М.). — У суботу 23 листопада в залі школи ім. Шопена, о годині 7.30 вечером — Український Хор „Дніпро" з Клівленду дасть гостинний концерт. Програма складається з творів українських клясиків і сучасних композиторів, поважного і легкого жанрів, у виконанні чоловічого, жіночого і мішаного хорів з власною окрестрою. Мистецький керівник і дириґент хору — Євген О. Садовський, якому у праці з хором допомагає Управа, очолювана Романом Трешньовським. Хор „Дніпро" 27 жовтня виступав у Торонті.

ВИБРАЛИ НОВУ УПРАВУ ДВОХ ТОВАРИСТВ У БРАЗИЛІЇ

Куритиба. — На надзвичайних загальних зборах Хліборобсько-Освітнього Союзу та Українсько-Бразилійського Клюбу, що відбулись у вересні, головою обох організацій вибрано Олександра Чечка, а заступниками голови — О. Мойсу, О. Костіля і Ю. Сеньчука. Хліборобсько-Освітній Союз був створений в Бразилії понад 40 років тому, має філії в різних місцевостях, особливо в хліборобських районах; Українсько - Бразилійський Клюб це нова статутова форма ХОСоюзу, з осередками діяльности в містах.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined), by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 9118.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Наш обов'язок

З наближенням кінця року українська громада і всі її установи підводять балянс цілорічної праці і її можливостей в наступному році. Центральна і репрезентаційна організація українців—Український Конґресовий Комітет—знову взяла активну участь у використанні роковин 22-го Січня для інформації про українську правду на американському терені. Чимала заслуга УКК в тому, що знову кругло 70 конґресменів і сенаторів виголосили промови до коґресового рекорду про Україну і ту частину конґресового рекорду УКК знову видав своїм коштом окремою брошурою. Завдяки старанням УКК знову був в цьому році проголошений Український День в різних стейтах і містах. У квітні цього року Секретаріят СКВУ проголосив у тісному порозумінні з УКК День Солідарности з українським народом, і з цієї нагоди УКК видав брошуру англійською мовою про переслідування українських інтелектуалів в СССР. На ювілейну Тегеранську конференцію про права народів вислано окремого делеґата. Англомовний „Український Квартальник" відзначав своє 25-річчя, а „Бюлетин" появляєся вже 21-ий рік, — ці обидва органи УКК розсилається на прерізні адреси до 62-ох держав світу. УКК взяв активну участь в ентузіястичному прийманні Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого і з цієї нагоди видав два обіжні листи до низових клітин із в'ясуванням наскрізь позитивного становища УКК до справи Патріярхатів Українських Церков, згідно з резолюцією IX Конґресу американських українців.

На передвиборчі конвенції обох американських партій до їх Комісій плятформи вислано делеґатів. Видано англомовну книжку д-ра Матвія Стахова „Україна і Росія" з нагоди 50-річчя української державности й видано теж окремою англомовною відбиткою статтю проф. Б. Мартоса з „Українського Квартальника" про IV Універсал. У друку книжка проф. К. Меннінґа про Дві Революції — американську й українську та їхні спільні ідейні моменти. Діяла Шкільна Рада із своїм видавництвом шкільних підручників, діяв Координатор української молоді . . . Очевидно, що можна б було більше зробити. Очевидно, що Український Конґресовий Комітет і його керівні органи, — як і все на світі — не досконалі. Але видайність праці УКК, як і кожної в світі організації, залежить від двох чинників: людей і фондів. Люди можуть змінятися, установа і її ідейні підвалини та її головні цілі залишаються незмінні.

Коли ще УКК пробував здійснювати принцип централізації всіх фондів, зібрано було у 1952/53 р. 136,268.97 дол. В пізніших роках ці збірки зменшувались. У минулому, 1967 році зібрано 82,194.02 дол., не рахуючи окремого Фонду Світового Конґресу Вільних Українців в сумі 94,210.93. Але від січня до 1-го листопада 1968 р. зібрано тільки 46,843.96 із вплат та датків і, разом з іншими прибутками, разом тільки 56,384.33 дол. Нема сумніву, що на це зменшення припливу фондів вплинув факт масової збірки грошей на Катедру Українознавства і на Український Католицький Університет, чи пак на церкву св. Софії у Римі.

Алеж від таких чи від інших збірок на спеціяльні цілі не повинен терпіти Народний Фонд УКК. Американсько-українська громада потребує грошей не на одну шляхетну, ба й невідхильну ціль: на англомовне видання монументальної історії Росії, уложеної на базі фактів імперіялістичного розросту Московського князівства, на англомовне видання Історії України в одному томі й повне перевидання „Історії України - Руси" М. Грушевського з доповненням до нинішніх часів, на пристойний будинок УКК в Ню Йорку, на репрезентаційний Народний Дім у Ню Йорку і на багато інших подібних цілей. Але всі вони не заперечують факту, що треба центральної і репрезентаційної організації, якою є Український Конґресовий Комітет, і що треба, щоб вона була меткою та вела багатогранну політичну роботу в користь української справи, самостійно і в тісній співпраці з різними іншими центральними установами й організаціями, які є її членами. Українська громада в ЗСА нині вже багата, вона може здійснити всі ці цілі. Найменше право має нарікати на УКК і на її працю той, хто тієї праці не підтримує активно — співпрацею і грішми. Гроші до Народного Фонду не йдуть у користь ні одної партії, ні одної групи — йдуть у користь загальноукраїнської справи, яку на цьому державному терені репрезентує і заступає Український Конґресовий Комітет. Своїми масовими пожертвами даймо йому можливість репрезентувати українство так, як ми собі цього бажали б. Це наш обов'язок.

Леонід Полтава

ВІДКРИЙМО ЇМ НАШІ ДУШІ

Важко назвати якусь іншу ділянку діяльности людини, котра більше б захоплювала, ніж творчість. Мистець може пожертвувати своїм добробутом, не раз здоров'ям, а часом і життям заради змоги творити, заради свободи творчости. Молодь особливо схильна, всилу свого віку, до самопосвяти. Між бородатими „бітніками" та „гіппісами" є немало талановитих юнаків і дівчат, які внаслідок різних обставин не зуміли чи не знайшли застосування свого таланту, і так опинились поза щаблями соціяльної драбини. На другому березі океану, ген аж у Мордовії, караються за домагання свободи творчости і за оборону природніх прав своїх народів не тільки молоді українці й українки, а й багато молоді інших національностей СССР, особливо білорусів, татар, грузинів...

Молода обдарована людина чутлива на прояви уваги-неуваги збоку суспільства. Лише для славолюбів громадська увага діє згубно. Справжні ж таланти потребують уваги не для оплесків, а для зростання, для перевірки своїх успіхів та інспірації нових успіхів.

Такою перевіркою були недавні концертові виступи Капелі Бандуристок Осередку СУМА ім. гетьмана Орлика з Дітройту, під мистецьким керівництвом випускника Київської консерваторії Петра Потапенка. Цього року 40-особова Капеля Бандуристок об'їхала й облетіла Саскатун, Едмонтон, Сиракюзи, Філядельфію, Ірвінґтон, Ню Йорк.

Свої економічні справи Капеля латала продажем платівок, яких, для прикладу, у Філядельфії продано 260, в Ірвінґтоні — 223, а в Ню Йорку їх не вистачило всім бажаючим. І вже це було показником постійного мистецького зростання цього колективу протягом 10 років діяльности.

За час свого існування Капеля Бандуристок виросла на одну з кращих мистецьких одиниць такого типу в Америці. Її успіх ще більший, коли взяти до уваги, що склад бандуристок і співачок з роками змінюється: тепер Капеля має 80% нового складу. Крім власного зростання, Капеля Бандуристок сприяє пожвавленню праці наших поетів і композиторів, зміцнює любов до рідної вокально - музичної культури серед української громади, прищеплює наймолодшому поколінню любов до цієї культури.

Капеля Бандуристок — це зразок творчої праці української молоді, що росте й розвиває свої таланти у співпраці із старшими, передусім чудовими, надхненними її солістками. В такій же співпраці ростуть і розвиваються й інші молоді капелі та гуртки бандуристів, зокрема при ОДУМ'і.

Подібну славу і розголос здобуває собі дівочий хор „Веснівка" під проводом Квітки Галини Зорич-Кондратської, що існує при курсах українознавства святомиколаївської школи в Торонті. Його виступи під час відвідин Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого в Торонті чи з нагоди 75-річчя „Свободи на Союзівці викликали одушевлення публіки як мистецьким виконанням програми, так і юнацькою появою виконавців.

У Торонті дає вистави Український Дитячий Театр. У Ню Йорку і Нюарку майже 100 дітей і молоді вивчають балетне мистецтво у Балетній школі Роми Прийми-Богачевської, яка підготовила прегарну виставу „Попелюшка". У Торонті наполегливо працює з обдарованими дітьми й молоддю мистець Петро Сидоренко, провадячи образотворчу Молодечу Студію. У Ню Йорку акторка і театральний режисер Лідія Крушельницька зачарувала глядачів дитячою виставою „Летючий корабель". В ЗСА і Канаді силами дітей, під керівництвом д о свідчених старших, виставляють оперету „Червона Шапочка" сл. п. Василя Безковайного. Перші місця на конкурсах здобувають молоді українські скрипалі, піяністи, співаки. Вдало дебютує в поезії Мирося Брадович...

З усіх сторін чути радісні хвилі нового прибою — праці й досягнень української молоді у вільних країнах світу. Українські студенти, як правило, є кращими учнями шкіл та коледжів, з високими амбіціями і високими досягненнями, чому так багато сприяють невтомні батьки, що часто самі виконують найважчу працю.

Однак, здається, успіхи нашої молоді не завжди і не всюди поєднуються з належною до них увагою збоку суспільних товариств та організацій. На ювілейних академіях, вечорах, часто і в концертових залях все ще замало бачимо талановитих молодих людей чи колективів, а часом трапляється, що на вартісний молодечий виступ приходить замало старших. Така неувага може легко підкосити молодий талант. Вибір і відбір мусять, зрозуміла річ, бути суворими збоку організаторів концертів та вистав, але коли вже вибір зроблено — громада не може залишати творчу молодь перед напівпорожньою залею.

Молодь приносить нові ідеї, яких ми всі так потребуємо. Нетрафаретне відзначення річниці Крут українськими студентами у Філядельфії сколихнуло всю громаду. Чи ж не варто більше цікавитись думками й ідеями молодих носіїв і продовжувачів українського культурного процесу поза Україною?

Нині це ще молодь, але завтра — дорослі мистці, а може й майстри національної української культури. Цим шляхом ідуть створена 10 років тому при сумівському Осередку Капеля Бандуристок у Дітройті та інші мистецькі молодечі колективи й одиниці. Відкриваймо ж їм на цім шляху, де лише можливо, зелені семафори наших душ.

Голоси читачів

ПРО ЧЕХІВ, СЛОВАКІВ І ЧЕХОСЛОВАЧЧИНУ

Дозвольте висловити у Вашій неоціненній газеті декілька зауважень до статті К. Крупського п. з. „Легковаження малих, але суттєвих форм" („Свобода", ч. 207), де автор порушує певне правописне питання, яке, одначе, має трохи сантиментально - політичне забарвлення. Відноситься воно до правопису назви чехо - словацької держави.

Автор висловлює жаль, що ми, йдучи за прийнятим у світі звичаєм, пишемо назву держави чехів і словаків „Чехословаччина" — одним словом, замість двома, як це нібито роблять словацькі патріоти. Він думає, що ми, українці б то, робимо словакам кривду, коли пишемо Чехословаччина одним словом, замість двома, і тим легковажимо хоч і малу, але суттєву (для кого?) форму, бо словаки, як він каже, знаходяться в подібному положенні, як ми, тому саме ми, українці, повинні мати вирозуміння для них і для їх змагання за незалежність.

Перед тим, як розглянути справу з правописного боку, я хотів би зауважити, що авторове твердження про те, що положення словаків подібне до нашого, є грубим перебільшенням. Політичне, економічне й культурне положення словаків у чеській державі ніколи не було навіть в одній тисячній частині подібне до нашого. Словаки живуть собі спокійно на своїй землі, і єдине, що їм трохи докучає, це певна формально - політична залежність від чехів, але словаків чехи не переслідують, як нас москалі, поляки або румуни, або самі таки словаки з чехами, ніхто їх не винищує, не вистрілює, не виселює, не виголоджує. Вони навіть за німців були в тому щасливому положенні, що Гітлер сприяв їм, а нам ні. Наші змагання за волю і словацькі навіть порівнювати нема підстави, бо ми втратили мільйони в боротьбі, а словаки не втратили нікого й нічого. Тому й нема ніякої потреби р о з чутливлюватися над ними і сантименталити.

Друга справа: чому ми повинні мати вирозуміння до словаків і їх „визвольних змагань", коли ті самі словаки не мають найменшого вирозуміння для нас і нашої боротьби за волю, і не тільки не мають вирозуміння, але й самі переслідують і гноблять українців, наших братів, які опинилися під їх „протекторатом" і не дають їм належних прав, яких є самі домагаються для себе в чехів. Адже словаки не тільки не помагали карпатським українцям змагатися за обіцяну чехами автономію, але й виступати постійно проти автономії для Карпатської України. А поза тим словакам під чехами живеться багато краще, ніж закарпатським українцям під словаками. Якби словаки так поводилися з українцями, колись і тепер, як чехи поводяться з словаками, то ми були б дуже щасливі і мали б певну причину мати для них симпатії й вирозуміння, але так не було і не є, і словаки фактично не є нашими приятелями, які заслуговували б від нас на співчуття й вирозуміння. Вони поводяться з українцями не як приятелі, але як окупанти - завойовники.

Третє: що це за ідея ставати комусь непрошено за адвоката й оборонця проти уявленого л е г коваження, коли словаки нашого адвокатства чи то вирозуміння і співчуття не потребують і нікого за це не просять та в наші правописні справа не мішаються, як і не просять писати їхню назву з великої букви й окремо, тобто інакше, як наш правопис передбачає і як у всіх мовах пишеться*. Ми не маємо ніякої потреби бути більше словацькими патріотами, ніж самі словаки.

Четверте: чому автор статті побачив уявлену кривду словаків від нас, але не побачив дійсної кривди, якої зазнають українці від словаків, про що недавно була цікава стаття в „Свободі", отже чому нам треба бути такими дбайливими й передбачливими для словаків, а забувати про те, як словаки поводяться з українцями? Це називав колись Грушевський „презренністю", і тих людей, які старалися віддати найменше бажання свого пана й повелителя, називав „ презренними малоросами" (у відношенні до Росії). Але ця презренність виявляється у відношенні не тільки до Росії, але й до словаків.

П'яте: коли йдеться, нарешті, про правописну справу, то автор хибно інтерпретує назву Чехословаччина як кривдну для словаків. Він ідентифікує назву держави з назвою народу, а це не те саме. Назва „Чехословаччина", писана одним, складеним, словом означає одну державу, фактично чеську, в якій словаки, як і закарпатські українці, є чи були національними меншинами. Але словакам все таки не ділялася кривда, бо їх національне ім'я відзначене було в назві держави, яка була одною, спільною для чехів і словаків. А про українську частину Чехословаччини не було ніде найменшої згадки, хоч по праву повинно було бути відзначене, як і словацьке. А не було воно відмічене не тільки з неґативного наставлення чехів до українців, але й словаків, і то, мабуть, таки більше як чехів. Отже, давніше словаки були в Чехословаччині не рівнорядним партнером, а меншиною в державі, тому й назва чехів іде перша, а словаків друга, бо й друге місце вони мали в державі. Але двонаціональність одної держави чехів і словаків зовсім виразно означена в назві держави, тому порівнювати цю назву з тією, якою нас колись називали — Полуднева Росія, зовсім невлучно. На всякий випадок словаки були й залишилися словаками, але були громадянами Чехословаччини, що зовсім не значить що вони мусіли називатися чехословаками як нарід, і такого народу немає.

Тепер справа змінилася — після того, як підписана була автономія словаків і унія з чехами. Тепер словаки творять не національну меншину в чехословацькій державі, а рівнорядного партнера, окрему автономну державу в союзі з чеською. Це значить, що тепер є дві держави, чеська і словацька, тому тепер і пасує писати не Чехословаччина, а Чехо - Словаччина, бо це дві держави. Правописно це відмічується так, що пишеться обидві держави з великої букви з дефісом, який означає щось вроді союзу. Правопис орієнтується радше на державно - правне становище, ніж на сантимент окремих людей, навіть якби їх було більше. Автор статті керувався сантиментальними мотивами, коли пропонував змінити правопис назви чехословацької держави, а сантимент в політиці і в правописі не грає, а бодай не повинен грати ніякої ролі. Скільки б ми не співчували словакам, то співчуття немішродайне для правопису.

На закінчення хочеться зробити ще певне порівняння. Словаччина стала автономною державою і творить з чеською державою союз, як рівнорядна держава. До цього причинився, очевидна річ, словацький патріот на становищі вождя комуністичної партії чехів і словаків, Олександер Дубчек. Коли він вибився на становище, що йому були підпорядковані і чехи, то він не забув за свою батьківщину Словаччину і довів до того, що Словаччина стала автономною і творить окрему д е р жаву. Своє становище він використав для того, щоб вивести свій нарід з-під залежности від чехів і поставити його на рівень рівнорядного партнера з чехами. А от українець Василь Біляк на становищі комуністичного „вождя" словаків не тільки не дбав про своїх земляків, але й помагав словакам поборювати їх змагання за рівні права. Один і другий комуністи, але один ідейний патріот, а другий безрідний інтернаціоналіст або просто таки „презренний малорос", як Шелест, як різні генерали з українським прізвищем і московською душею, як інші „вожді пролетаріяту" українського походження.

А що зробив би автор статті, про яку тут іде мова, якби був у подібному становищі! Мабуть, дивився б чи українці не кривдять словаків.

* Правописний словник Г. Голоскевича подає форму „Чехо - Словаччина", і такої форми в „Свободі" постійно вживається. — Ред.

Б. Романенчук

З НАШИХ БУДНІВ

ПРО ТАЄМНУ ЗБРОЮ

Якщо ніхто ще досі цього не зробив, то хіба прийдеться мені першому поґратулювати редакторові „Свободи" за вступну статтю в 209-му числі нашого щоденника п.з. „Таємна зброя". Так, я сам чув (і бачив) на телевізії, як віце-президент Гомфрі назвав п-ні Гомфрі своєю таємною зброєю, що рятувала його в тяжких моментах під час виборчої кампанії. Це правда, що ця таємна зброя не допомогла йому виграти виборів, і тому він заслуговує на ще більший пошанівок, що не забув, як то кажуть, дати кредит дружині, навіть у такій прикрій для нього ситуації.

Безумовно, легшу та приємнішу ролю мав новообраний наш президент Ричард Ніксон, коли представляв американському народові майбутню ґаздиню в Білому Домі, або так звану „ферст лейді". . . Третій кандидат на пост президентський, Джордж Воллес, що рік тому став удівцем, не міг, звичайно, показати на телевізії своєї таємної зброї, але представив публіці інших членів родини, між ними навіть свою тещу.

Останнім часом в американській пресі появилось безліч статтей на тему таємної зброї жіночого ґатунку, в яких було підкреслено, яку вирішальну не раз ролю відігравала ця „зброя" в житті і кар'єрі президентів нашої країни. Звичайно, гірша справа буває тоді, коли ця зброя прибирає форму бумерангу — обертається другим кінцем. А так воно часом буває, бо жінка — це загадка, тобто тотальна таємниця.

Хто, наприклад, міг би подумати три-чотири роки тому, що таємна зброя покійного президента Джана Ф. Кеннеді, прекрасна Джеклін, вийде заміж за 62-літнього дядю, що носить ім'я славного античного філософа Арістотеля і має більйон долярів маєтку? . . Багато цікавих думок на цю тему довелося мені недавно почути на нашій Союзівці, коли там святковано потрійний ювілей: Союзівки, „Свободи" і „Юкрейнієн Віклі".

Офіціяльно, сказати б, говорено про „Свободу" та її заслуги для народу, але приватно всі розмови оберталась довкола вінчання бувшої пані Кеннеді! Зокрема шановне членство відділів Союзу Українок з Ню Йорку та Асторії розібрало Джекліну до кісточок! Їхні коментарі на цю тему починалися, звичайно, так: „Та чи вона звар'ювала? . . Та за кого вона вийшла? . . За корабель? . . Ет, полетіла на гроші! . . А котра не полетіла б?" І так далі. Влучну, на мою думку, завваґу висловив тоді мій добрий сусід і земляк з Вібрецького повіту, пан Татух:

— Та чого ви, людоньки, дивуєтесь? — сказав. — Трапився бідній вдові чоловік з багатшої фамілії, — взяла та й вийшла заміж. А як вона притулить докупки своїх двадцять мільйонів до його більйона, то вже якось будуть разом мучитись, будуть пхати біду наперед, — як говорили в Старім Краю.

За бувшу пані Кеннеді ми трохи поспречались з моїм другом, М. Понеділком.

— Вона вже наша! — сказав Микола.

— Чому „ваша"? — питаю.

— Наша — православна. Це Різдво вже святкуватиме за старим календарем!

Я ж задивляюся на цю справу трохи з іншого боку: раз її чоловік — ґрек, а вона — католичка, то їхні діти мусять бути ґреко-католики!

Ікер

СПАСИБІ, ЗЕМЛЯЧЕ!

Ген за Донець тополі
побрели
(одвічний сум колишеться
на вітті).
. . . Процокотіли, в далеч
відгули
Стодзвонними копитами
століття.

Ворожа чатувала тут орда
На відчайдушні Ігоря
загони,
І багряніла у Дінці вода,
Стікала в Дон
червона і солона.

Чужинців кров
на мовчазний пісок
Виносила і чистою ставала...
Благословен, земля,
твій кожний крок,
Де гинула заброд
усіх навала.

Цілую вас, незаймані ліси.
Вклоняюсь вам,
озера,
села,
ріки,
Спасибі. Батьківщино,
що єси,
Що ти живеш
і прісно,
і вовіки!

ВОЛ. МЩЕНКО
Донецьк

СВОБОДА ЦІНИ НЕ МАЄ

Ярослав Гайвас

(2)

Вони не бачили, що наш селянин, зморений цілоденною тяжкою працею, забігав вечорами в читальню, кооперативу, щоб почитати газету, погуторити „про політику", про загальні справи, щоб потрудитися добровільно в якійсь загальній справі. Вони не бачили, що молодий інтеліґент, робітник, ремісник, міщанин, дрібний купець жертвували своїм часом і грошем і тягнулися до активного зорганізованого життя. Не тільки щоб поліпшити свій незавидний побут, але й щоб гуртом, спільними силами відстоювати свої збірні права, добро всіх.

Не бачивши цього всього або стараючись не вглиблюватися в це, не розуміти його, наш польський противник, а на той час жорстокий ворог, не міг нам, нашим прагненням, нашим починам поставити успішної перешкоди. Ми зростали, міцніли, переливалися понад греблі й перешкоди, що ними він намагався спинити нас. Ми — були життя. Ми прагнули зміни, власне самі були частиною великої зміни, складниками гураґану, що наближався, поступово й невідхильно дужчав. І коли 1938 рік приніс перші громи, коли почала дрижати земля й хитатися стіни державних будов, у нашій невеликій частині нашої великої вітчизни сколихнулося все. А коли на Карпатській Україні блиснула заграва, нарід схвильовано відгукнувся, він відчув: кінчається один період його історії і надходить новий, хто - зна чи ліпший, але інший. І кожен вірив: у грядучих змінах мусить бути шанса й для нас, тільки її треба відважно і рішуче використати.

Події на Карпатській Україні стали осередком усіх заінтересовань, розмов. Вони розбуджували найрожевіші мрії. А молодь, сільська, міська, робітники й студенти, в першу чергу передова молодь села нетерпеливилася, уже рвалася туди, щоб взяти участь в будові власної держави, а в потребі захищати її. І тяжко було стримувати її.

В столиці галицької землі, у Львові ,після довгих років знов загриміли вулиці маршем українських демонстрантів. Дивне це було місто для нас Львів. Усім своїм єством відчували ми, що воно наше. І хоч їх, чужинців, була така сила в ньому, хоч їхня мова виповняла вулиці цього міста, ми знали: воно наше! В цьому ніхто з нас не мав сумніву, і ми були свідомі, що чим голосніше ворог заперечував це, тим і він ясніше це усвідомлював. Але здобути Львів назад у свої руки, виповнювати його нашим змістом, оживляти його вулиці й мури своїми піснями не було так легко. Не раз ми, як блудні сини, крадьки опановували його п'ядь за п'яддю, то знов, сповнившись сил і прагнень, вибухали маршем, шумом, тупотом сотень і тисяч ніг. Не раз тільки сухі, різкі тріскоти пострілів революційних воїнів підпілля оббивалися, здавалося б, об глухі мури, то знов неначе на поклик невидного дириґента тисячі — і звідки вони? — виливалися на вулиці й ішли, ішли... Пісні, короткі промови, лопіт бойового прапора, запал, гул і бій . . . Кров . . . Тюрма . . . І відступ аж до нового наступу.

А ті зеленосвяточні поминки! Звідки стільки народу! Корогви, статуї святців, чорні ризи священиків, побожні мелодії і твердий марш непроглядних колон, жінок, чоловіків, дітей, які, неначе в бій, ішли поминати своїх покійників, а між ними насамперед тих, що впали в боях. А на цвинтарях скільки тих могилок: стрілецькі в суворих рядах, як бувало колись перед виступом у бої, і Ольги Басараб, і юних Крупи та Луцейка, і ледве віднайдені, рівно присипані землею Біласа й Данилишина. Це на Янівському цвинтарі. А на Личаківському: і Любович і Коцко, порослі мохом гроби будителів галицької землі, а серед них і батько її геній Іван Франко.

Чи пригадуєте, яку бурю переживали ми в ті дні, маршуючи нерівними вулицями Львова й повторюючи слова релігійних пісень? Кожна панахида над могилкою, кожне „со святими" були закликами до дальших боїв, обітом стояти в лаві до кінця, а „вічная пам'ять", що громами гриміла між брилами каміння і живими деревами, була не поклоном смерті, а вибухами непереборного прагнення жити, вічно жити.

На такому ґрунті сіяла своє проміння, розкидала свої золоті усмішки, а з ними червоні ґрона калини — струмочки гарячої крови осінь 1938 року.

(Далі буде)

ФОНД КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ —

ПОТРІБНО: $600,000; ЗІБРАНО ДОСІ: $540,000 ВПЛИНУЛО В ОСТАННІХ ДНЯХ: $12,000 ЩЕ ПОТРІБНО: $48,000

ЧЕКИ ВИСТАВЛЯТИ НА: UKRAINIAN STUDIES CHAIR FUND, 302 WEST 13th STREET, NEW YORK, N.Y. 100014

Клівленд, Огайо

50-РІЧЧЯ ЛИСТОПАДОВИХ РОКОВИН

З дотеперішньої серії національних свят - річниць, що їх за останні роки влаштовували Українські Злучені Організації — Відділ У. К. К. А., в Клівленді, цьогорічний Листопад був найбільшою й найуспішнішою імпрезою. На залі і сцені цього свята, що відбулося в неділю, 3-го листопада, в авдиторії українського гайскулу ім. св. Иосафата, нараховано до 700 учасників. Між виконавцями й авдиторією-слухачами вичувалася атмосфера родинного тепла й єдности, а участь православного хору, та численної публіки з усіх земель України підкреслювала загально-український, соборний характер Листопадового Чину. В золотий ювілей цієї події це важливіше від усіх технічно - мистецьких і інших зовнішніх признак успіху.

Імпреза почалася вмаршом відділу комбатантів - співучасників Листопада 1918, Пласту й СУМА з прапорами на сцену. Голова УЗО — адвокат Степан Воляник відкрив свято, а мгр Юрій Орешкевич проспівав американський гимн. Листопадову доповідь виголосив д-р Ярослав Городиський.

В рамцях мистецької програми серця приявних полонив безпретенсійний бездириґентний Жіночий Музично-Вокальний ансамбль У. К. К. А. — Янґставн — Марія Попик, Марія Марчишин, Люба Войтишин, Петруся Юрчишин, Люба Михів, Катруся Бирд, Іванна Арендаш і Ріта Тимко — друга, по черзі і дві останні виступали теж як солістки.

Підсилений деякими співаками хору „Дніпро", мішаний хор православної церкви св. Володимира, під управою відомого дириґента — Григорія Китастого, проспівав три пісні, в тому числі два твори композиції самого дириґента. Програму збагатив і свято звеличав у ролі співака - бандуриста маєстро Китастий, виконуючи власної композиції пісню „Оксана" — про „дівчину одчайдушних днів".

Солідні декламації: „Стрілецька шапка" А. Куркидика, в виконанні Слави Барнич і „Яка краса"... О. Олеся, в виконанні Зенона Крісластого (учня Слави Барнич) — через неакустичну залю, на жаль, не дійшли до кінцевих рядів публіки.

Загальне враження з імпрези позитивне, гимн „Ще не вмерла Україна" звучав бадьоро й надійно. Якщо наступна й остання з циклу золото - ювілейних імпрез — часово вже близька 50-річчя Акту Соборности — приведе на залю двічі стільки учасників і започаткує справжню духову соборність усіх клівлендських українців, тоді можна буде сказати: амінь — так є, так хай буде (так повинно бути)!...

О. Гайський

ПАМ'ЯТІ ППОЛК. ІНЖ. ДАНИЛА ЛИМАРЕНКА

Підп. Данило Лимаренко

В середу, 14-го серпня 1968 р. розійшлась у Філядельфії сумна вістка, що на 73-му році життя відійшов від нас у вічність бл. п. інж. підполковник Данило Лимаренко, кол. старшина Вільного Козацтва на Херсонщині, кол. сотник 2-ої сотні 6-го Куреня Низових Запорожців, першої Запорізької Дивізії Армії УНР кол. член Українського Военно - Історичного Товариства в Варшаві і член УВІ в Торонті, член Братства Українських Державників, основоположник УНДС в Европі і член УНДС у ЗСА, останньо голова Філядельфійського Відділу Союзу Українських Ветеранів в Америці.

Похоронні відправи відбулися у церкві св. Покрови у Філядельфії, де почалися Заупокійною Літургією, а опісля тлінні Останки перевезено на Український Православний Цвинтар у Бавнд Бруку. Похоронні відправи, прощальне слово з глибокою відданістю виконав о. парох церкви св. Покрови протоєрей М. Борисенко.

Життєвий шлях бл. п. пполк. Данила Лимаренка це шлях українського старшини і патріота, який служив свойому народові вірно і чесно аж до останнього віддиху. Будучи офіцером царської армії, відзначений двома хрестами, бл. п. Данило Лимаренко у 1917 р. негайно покидає російську царську армію і переходить в ряди української Армії, в рядах якої був до кінця її існування.

Бл. п. інж. пполк. Д. Лимаренко народився 2. січня 1895 р. (20. XII. 1894 р. ст. стилю) в селі Карлівка Єлисаветградського повіту на Херсонщині.

У 1915 р. закінчив учительську семінарію в Новому Бузі (Херсонщина). В тому ж році пішов до російського війська, а 1916 році вступив до Одеської військової школи, яку закінчив в ранзі офіцера. Перебував на Західньому фронті, де був ранений. Отримав дві нагороди: хрест з мечами св. Анни (III-го ступня) і хрест з мечами св. Станіслава (III-го ступня). У грудні 1917-го в Ревуцькому (північна Херсонщина) став членом Вільного Козацтва, брав участь у повстанні проти денікінських і большевицьких військ. Був сотником другої сотні, III-го куреня Низових Запорожців, 2-ої бриґади, Першої Запорізької Стрілецької Дивізії Армії У. Н. Р. Був в останній частині Української Армії, яка перейшла річку Бужок 21. XI. 1920 р. на територію Польщі, де був інтернований разом з усіма.

Перебував у таборах інтернованих у Вадовицях та Щалкові, звідки 1922-го р. утік і скривався у німецьких селян, де працював на полі. Опісля переїхав на Волинь, де працював у лісництві. В 1930 р. став членом Українського Военно - Історичного Т-ва у Варшаві, яке тоді очолював ген. Всеволод Змієнко. Дописував до органу УНР „Тризуб" у Парижі. У 1932 р. склав іспит у Варшавській державній школі ґеодезистів, здобуваючи ступінь інженера, і працював на білоруських землях під Польщею, переводячи парцеляцію маєтків. У 1938 р. склав у Варшаві іспит на ступінь присяжного інженера ґеодезиста і відкрив власне бюро. У 1940 р. бл. п. інж. Д. Лимаренко став у Білій (Підляшшя) членом Комісії дослідів і реєстрування поруйнованих поляками українських православних церков на Підляшші, опісля працював у Бересті в Українському Допомоговому Комітеті, а 1944 р. редагував газету „Слово" на східній Волині.

У 1946-ім р. був співосновником „Українського Національного Державного Союзу" (УНДС) в Авґзбурзі (Німеччина). Опісля в Ашафенбурзі виготовив десятки мап для нашої української гімназії. В Ашафенбурзі був теж співосновником „Союзу Українських Ветеранів" (С. У. В.). Тісно співпрацював з Українським Военно - Історичним Інститутом під проводом ген. М. Садовського у Торонті, Канада. Від 1956 р. став головою УНДС у Філядельфії а від 1967 р. головою Союзу Українських Ветеранів у Філядельфії (СУВ). Був членом основником Т-ва Прихильників УНР.

Вартісними є його спогади, почавши від дитинства, з описами українських свят, звичаїв і переказів на північній Херсонщині, як теж історія 6-го Куреня Низових Запорожців. Цікаві його спогади про переїзд через Закарпаття мають появитися друком у тижневику „Вільне Слово", Торонто, Канада.

Пполк. Данило Лимаренко був нагороджений хрестом Симона Петлюри і Военним Хрестом.

На похороні у Бавнд Бруку, крім пароха церкви св. Покрови у Філядельфії о. протоєрея М. Борисенка прощали Покійного проф. І. Крамаренко, голова Представництва ВО УНР від президента УНР, ген. Павло Шандрук від Армії УНР, полк. П. Самойлів від ГУ УНДС і ред. Микола Вайда від „Карпатської Січі". На похоронах приявними були віцепрезидент УНР М. Степаненко, ген. А. Валійський, проф. І. Паливода та багато Побратимів по зброї.

Бл. п. пполк. Данило Лимаренко покинув безмірним горем прибитих дружину, доньку і сина. Син інженер Павло, свідомий український патріот, відомий громадський діяч, є тепер головою Т-ва Прихильників УНР у Філядельфії.

Нехай нашому бл. п. Побратимові, хороброму старшині Данилові Лимаренкові, далека чужа земля буде легкою.

Микола Вайда

ЗБУДУВАЛИ ВЕЛИКУ УКРАЇНСЬКУ ДОМІВКУ В АВСТРАЛІЇ

Кабраматта - Фейрфілд. — У відкритті новозбудованої Домівки української громади в тому районі взяли участь понад 500 українців та австралійських гостей. Офіційно нову домівку відкрив представник Ліберальної партії, лідер опозиції у федеральному парляменті Г. Вітлем. З огляду на гостей, майже всі промови й звіти, як повідомляв тижневик „Вільна Думка" з Сіднею в ч. 39, відбувались українською і англійською мовами. В концертовій частині, між ін. учасниками, виступав відомий хор „Боян" під дириґуванням В. Матіяша.

Громадяни ЗСА змагаються за першенство в збірці Національного Датку УККА

Ню Йорк. — З канцелярії УККА інформують, що до 18 українських громад ЗСА, які до кінця жовтня зібрали 50 або більше долярів національного датку, за останні два тижні прибули ще п'ять. Це громади Елизабету, Ню Бронсвику - Бавнд Бруку, Бостону, Ютики і Милвокі. В Елизабеті громада склала, по традиції, свій національний даток на Листопадовому святі в сумі понад тисячу долярів, яка напевно буде доповнена, а другі громади доповнили раніше зібрані суми й досягли п'ятсот долярів, а то, як Ню Бронсвик та Бавнд Брук і Бостон, цю суму перевищили. Це число 23 громад, що склали більші суми національного датку не досягло ще числа з 1967 року, коли 34 громади склали п'ятсот долярів або більше на Український Народний Фонд. Шість тижнів, які ще залишилося до кінця року, а цим самим і до закінчення збірки національного датку, кажуть сподіватися, що знайдеться напевно 11 громад, а то й більше, які бажатимуть знайтися на почесній листі найкращих збирачів національного датку.

На першому місці в цім змаганні залишилася громада Філядельфії, яка, мабуть, після минулорічного другого, за Ню Йорком, місця, має тверду постанову знову повернутися на чоло всіх громад щодо жертвенности на УНФонд. За нею примістився великий Ню Йорк і громада Нюарку-Ірвінґтону, яка заслуговує на особливе відзначення, бо поміж числом її українського громадянства та числом громадян Ню Йорку, немає порівнання. З менших громад особливо визначилися громади Боффала, Гартфорду, Джерзі Сиrі, Лорейну, Елизабету й інші, які склали високі суми у порівнанні до числа своїх громадян. Далі скромне шосте місце занимає велика громада Чикаґа, яка минулого року склала понад шість з половиною тисяч долярів, а в цім році покищо тільки півтори. Сподіваємося, що чикаґівські громадяни не спізняться зі своїм датком.

Нижче подані громади, за сумою зібраного національного датку, які до 15 листопада досягли або перевищили 500 долярів.

Філядельфія		$ 6.711
2. Ню Йорк		4.738
Метроп.	3.744	
Бруклин	944	
3. Нюарк-Ірвінґтон		4.223
4. Дітройт		2.938
Сх. і Гемтремк	2.100	
Метроп.	838	
5. Боффало		1.799
6. Чикаґо		1.427
7. Гартфорд		1.290
8. Джерзі Ситі		1,282
9. Клівленд-Парма		1.272
10 Лорейн		1.250
11. Сиракюз		1.210
12. Рочестер		1.198
13. Елизабет		1.037
14. Балтимор		930
15. Бриджпорт		832
16. Виллиментик		808
17. Ню Бронсвик-Бавнд Брук		660
18. Бостон		590
19. Кентон		575
20. Ню Гейвен		537
21. Міннеаполіс-Ст. Пол		500
22. Ютика		500
23. Милвокі		500

Зустріч українців Клівленду й Парми з республіканськими кандидатами

В п'ятницю 1. листопада відбулася зустріч українського громадянства Клівленду й Парми з кандидатами Республіканської Партії. Зустріч організував тутешній Український Республіканський Клюб.. Церемоніями проводив мгр. Тарас Шмаґала.

В зустрічі брали участь такі кандидати: конґресмен Вілліям Мінщел кандидат до Палати Репрезентантів ЗСА з 23-го дистрикту Огайо; Вілліям Петро кандидат до Палати Репрезентантів ЗСА з 20-го дистрикту Огайо; Пол Кеседі, кандидат на повітового комішенера повіту Каягоґа. Той повіт включає міста Клівленд і Парму; Джозеф Награ та Е. Роз, кандидати на стейтових суддів та інші.

Всі кандидати подали свої програми і просили підтримки у виборах. В зустрічі були присутні провідні діячі української громади околиці Клівленду й Парми, як також місцеві провідники Республіканської Партії — Джан Крисафі та Джордж Майнор. Під час зустрічі мгр. Тарас Шмаґала представив двох молодих адвокатів д-ра Бориса Раковського та д-ра Богдана Футея. Наші молоді адвокати пляпують розпочати вкоротці спільну адвокатську канцелярію на Пармі.

В. Б.

Замість квітів на свіжу могилу

св. п. д-ра **ВСЕВОЛОДА ЯВОРСЬКОГО**

складаємо 20.00 долярів на Видавничий Фонд Об'єднання Працівників Дитячої Літератури.

•

ВШ. Родині Покійного складаємо глибокі співчуття.

Д-р Марія і Д-р Богдан ГУКИ

На добру згадку товаришеві д-рові Ярославові Сушкові

Українська суспільність на еміграції нараховує багато визначних одиниць, які своєю освітою та сильним взірцевим характером, могли б зайняти в самостійній українській державі правдиві пости культурного, наукового та політичного життя.

На еміграції ці одиниці теж виявили себе силою своєї цілеспрямованої волі, наполегливою працею над собою, витривалістю та замилуванням до науки. Тут, на нових місцях поселення, ці люди прекрасно репрезентують добре українське ім'я та займають професійні місця, крім цього сповняють освідомлюючу та інформативну роботу серед американського оточення.

Такою цінною людиною був бл. п. д-р Ярослав Сушків, який, на жаль, відійшов від нас передчасно, бо ще довго міг продовжувати свою важливу працю для своєї громади, української справи і для країни, в якій він знайшовся.

Після довгого шляху студій вдома в Україні, в Німеччині і тут в Америці, він став на услугах науки як професійний бібліотекар, маючи до діла безпосередньо з науковими джерелами і творами літератури та з науковими інституціями і читацькою публікою.

Ми бачили його ще в Галичині, коли вийшовши з родинного міста Самбора, він, як економіст, був на провідних становиськах кооперації, де виявив багато ініціятиви.

Події другої світової війни перенесли його в Західню Німеччину, де бл. п. д-р Сушків не тратив часу, а поглиблював своє знання з ділянки економії. Після відбутих іспитів та солідно опрацьованої дисертації, бл. п. Ярослав одержав докторат з економії в Українському Вільному Університеті в Мюнхені.

Прибувши до Америки, д-р Сушків не тратив запалу до поглиблювання студій. У Вестерн Резерв Університеті в Клівленді, він записався на бібліотекарство. Після двох років студій він опрацював майстерську тезу з ділянки української культури, написав тезу про значення та діяльність Науковогоо Товариства ім. Т. Шевченка. Ця праця стала зібранням матеріялу та документом в американській університетській бібліотеці про цю нашу українську установу.

Після одержання магістерського диплому працював в коледжі як бібліотекар, а також як економіст в українському банку „Самопоміч" з Клівленді.

Ми бачимо його тут як солідного і ввічливого до публіки працівника, який помагав розбудуватися цій нашій самостійній, цінній установі „Самопоміч".

Праця над собою була притаманною рисою покійного. Будучи вже кілька літ на становищі професійного бібліотекаря, він продовжував курси у Вестерн Резерв Університеті, бажаючи додержати кроку найновішим методам праці і веденню бібліотек, при використанню компюторів та інших засобів автоматизації.

Не лиш інтелектуальні здібності, але й мистецькі мала ця мила, і солідна людина. Увійшовши до його помешкання, ви могли оглянути на стінах ряд добрих картин пензля бл. п. д-ра Ярослава. А мистецька рука позначалась в мистецьких роботах в прикрашуванні кімнат.

Лагідність вдачі, такт, любов товариства, незвичайна товариськість у відношенні до своїх товаришів студій, це особисті прикмети цієї цінної людини, яка відійшла від нас у вічність.

Нехай будуть приняті ним в теремах совершенности цих кілька слів згадки від його товаришів студій і праці бібліотекарів Клівленду й околиці.

Мгр. М. Ґавур

СНІГОВІЯ В МІННЕСОТІ

В стейті Міннесота снігова буря спричинила затримку автової комунікації. На фото: особові авта які застрягли на шляху поблизу місцевости Дюлут, Міннесота.

НОВОВИБРАНИЙ ПОРТОРІКАНСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР 64-річний мільйонер Люїс А. Ферре обіцяє поліпшити долю бідного населення цього острова. 28-річне панування на острові Людової Партії під проводом 70-річного губернатора Люїса Муньоза Маріна могло похвалитися тим, що економіка цього острова в останньому році збільшилася на 10 відсотків, що покращали освіта населення, опіка над здоров'ям та мешканеві умови.. Але в країні число безробітних вагалося між 11 і 13 відсотками всіх робітних сил. Прибутки фармерів в останньому році збільшилися були тільки на один відсоток, а в попередніх роках вони були без зміни. Фармерські робітники заробляли по 50 центів за годинну працю. Ферре проєктує збільшити їм платню до одного доляра. Промислові робітники заробляють там від 1.22 дол. до 1.25 дол. за годинну працю. Ферре є прихильником того, щоб Порто Ріко було 51-им стейтом ЗСА. Воно дістане тоді допомогу, хоч буде платити податки до Вашингтону.